

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/86/2025
Identifikačné číslo spisu: 7124217892
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:7124217892.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky T. K., narodenej XX. N.Ó. XXXX, bytom T. XXX, zastúpenej JUDr. Martinou Čelkovou, advokátkou so sídlom Humenné, Štefánikova 22, proti odporcovi S. J. K., narodenému XX. R. XXXX, bytom T. XXX, zastúpenému advokátskou kanceláriou GRABAN, TORMA & PARTNERS s.r.o., so sídlom Košice, Kováčska 53, IČO: 36 730 564, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 67C/31/2024, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/154/2024 zo dňa 16. januára 2025, takto

rozhodol:

Dovolanie v časti, týkajúcej sa výroku o zmene vyhovujúcich výrokov I. a II. uznesenia súdu prvej inštancie, odmieta.

V časti, týkajúcej sa náhrady trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania, uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Co/154/2024 - 155 zo dňa 16. januára 2025 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom prvej inštancie

1. Mestský súd Košice (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 67C/31/2024-31 zo dňa 21. októbra 2024 (ďalej aj „uznesenie súdu prvej inštancie“)

- nariadil neodkladné opatrenie, ktorým odporcovi uložil povinnosť odovzdať žalobkyni kľúč od bránky ako aj vchodu do rodinného domu súp. č. XXX nachádzajúceho sa v obci T., ktorý je zapísaný na LV č. XXXX, pre k. ú. T., obec T., okres Q. - okolie (výrok I.),

- uložil odporcovi povinnosť strpieť nerušené užívanie rodinného domu súpisné číslo 602, nachádzajúceho sa v obci T., ktorý je zapísaný na LV č. XXXX, pre k. ú. T., obec T., okres Q. - N. postavenom na pozemku C KN parc. č. XXX/X, LV č. XXX k. ú. T., obec T., okres Q. - N., ako aj pozemkov parc. č. XXX-druh pozemku záhrada o výmere 172 m², parc. č. XXX-druh pozemku zast.

plocha a nádvorie o výmere 1741 m² (ďalej ako „rodinný dom“) navrhovateľkou (výrok II.),
- v prevyšujúcom rozsahu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol (výrok III.)
- navrhovateľke uložil povinnosť v lehote do 30 dní od právoplatnosti uznesenia podať žalobu proti žalovanému o zriadenie práva vecného bremena spočívajúce v práve cesty cez pozemok parc. č. XXX/X, zapísanej na LV č. XXX kat. úz. T., obec T., Q. - N., na účel prechodu a prejazdu k nehnuteľnosti - rodinný dom súpisné číslo XXX, zapísanej na LV č. XXXX, pre k. ú. T., obec T., okres Q. - N. (výrok IV.)
- a navrhovateľke priznal proti odporcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 33,34%, o výške ktorých trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia samostatným uznesením (výrok V.)

II.

Konanie o odvolaní

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo dňa 16. januára 2025 č. k. 3Co/154/2024 - 155 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“) zmenil uznesenie súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutých vyhovujúcich výrokoch (I., II.) tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v časti o uloženie povinnosti odporcovi odovzdať navrhovateľke kľúč od brány ako aj vchodu do rodinného domu, ako aj v časti o uloženie povinnosti odporcovi strpieť nerušené užívanie rodinného domu navrhovateľkou zamietol (výrokom I.) a navrhovateľke uložil povinnosť nahradiť odporcovi 100 % trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania.

III.

Dovolanie navrhovateľky

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala navrhovateľka (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. d) a f) CSP proti obom výrokom uznesenia odvolacieho súdu namietajúc, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, a že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. d) CSP poukázala na konanie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/129/2024, v ktorom bolo potvrdené uznesenie Mestského súdu Košice zo dňa 3. júla 2024 č. k. 66C/21/2024 - 90, ktorým zamietol návrh odporcu na nariadenie neodkladného opatrenia spočívajúceho v uložení povinnosti navrhovateľke zdržať sa užívania nehnuteľnosti stavby rodinného domu so súp. číslom XXX, postavenej na pozemku parcely reg. „C“, parcelné číslo XXX/X, druh pozemku Rodinný dom, ktorý je zapísaný na liste vlastníctva č. XXXX pre kat. územie T., okres Q.-N. a parcely reg. „C“, parcelné číslo XXX/X o výmere 1735 m², druh pozemku záhrada, ktorá je zapísaná na liste vlastníctva č. XXX pre kat. územie T., obec T., okres Q.-N..

5. Dovolateľka ďalej namietla, že konaním odvolacieho súdu došlo k nesprávnemu procesnému postupu (§ 420 písm. f) CSP), keď v ods. 11 svojho rozhodnutia odkázal na § 146 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý sa explicitne vzťahuje na manželov, keďže ona má právo realizovať tvrdené vlastnícke právo.

6. Dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP podala aj voči výroku o trovách konania namietajúc, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že by sa vôbec zaoberal otázkou použitia aj ustanovenia § 257 CSP, pričom pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa (pre ktoré súd výnimočne neprizná náhradu trov konania) súdna prax vyžaduje skúmanie majetkových, sociálnych, osobných a ďalších pomerov všetkých strán sporu, pričom významné sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, postoji strán sporu a podobne. Rozhodnutie odvolacieho súdu

preto považuje za nedostatočne odôvodnené. Z uvedených dôvodov navrhla rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vrátiť vec odvolaciemu súdu na nové konanie a rozhodnutie.

7. Z vyjadrenia odporcu k dovolaniu vyplynulo, že dovolanie považuje za zmätočné a nedôvodné v celom rozsahu, preto ho navrhol zamietnuť.

IV.

Konanie o dovolaní

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky je prípustné iba z časti.

9. Na stručné odôvodnenie odmietajúceho výroku (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z uvedeného vyplýva, že základným predpokladom vecného dovolacieho prieskumu v zmysle § 420 CSP je existencia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré spĺňa podmienky prípustnosti dovolania. Pre prípustnosť dovolania je rozhodujúce, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je rozhodnutím vo veci samej, prípadne rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, keďže iba takáto povaha rozhodnutia pripúšťa následný prieskum rozhodnutia dovolacím súdom.

K dovolaniu proti I. výroku uznesenia odvolacieho súdu

11. V danom prípade bol dovolaním napadnutý I. výrok uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvej inštancie tak, že zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v časti o uloženie povinnosti žalobcovi odovzdať navrhovateľke kľúč od brány ako aj vchodu do rodinného domu, ako i v časti o uloženie povinnosti žalobcovi strpieť nerušené užívanie rodinného domu.

12. Z judikatúry najvyššieho súdu (R 21/2018 a R 76/2018) vyplýva, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ktoré spĺňa kritérium prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, je iba také rozhodnutie, ktoré konzumuje vec samu. Ide o také prípady, kedy rozhodnutie o neodkladnom opatrení je iniciované a vydané ešte pred konaním vo veci samej, ale zároveň na ktoré už nebude nadväzovať konanie vo veci samej (napr. konanie o určenie vlastníctva, konanie o zriadenie vecného bremena). Ide teda o

rozhodnutia o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, u ktorých nie je predpoklad, že budú po ich vydaní dotknuté meritórnym rozhodnutím vydaným v súvisiacej veci.

13. Dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade prípustnosť podaného dovolania podľa § 420 písm. d) CSP nie je daná, nakoľko rozhodnutie o neodkladnom opatrení tu predstavuje rozhodnutie dočasnej povahy rovnako tak v prípade, keď súd návrhu nevyhovel ako aj v prípade, ak by návrhu vyhovel. Trvalú úpravu pomerov je možné dosiahnuť výlučne rozhodnutím, vydaným na základe žaloby podanej vo veci samej po vykonaní riadneho dokazovania, na čo poukázal tak súd prvej inštancie vo výroku IV. svojho rozhodnutia ako aj odvolací súd v ods. 11 svojho rozhodnutia. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí.

14. Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho prvom výroku nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, dovolanie podané žalovaným z dôvodu podľa § 420 písm. d) CSP nie je procesne prípustné. Dovolací súd preto dovolanie navrhovateľky v tejto časti odmietol ako procesne neprípustné (§ 447 písm. c) CSP).

K dovolaniu proti II. výroku uznesenia odvolacieho súdu

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou.

16. I keď rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania nie je rozhodnutím súdu vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, v prípade dovolania proti výroku o nároku na náhradu trov konania sa rozhodovacia prax dovolacieho súdu pod vplyvom rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR ustálila na závere, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP prípustné je.

17. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

18. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

19. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

Podľa § 393 ods. 2 veta prvá CSP v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté.

Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podľa § 236 CSP v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie strán a ich zástupcov, označenie prejednávaného sporu, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

Podľa § 150 ods. 1 veta prvá O.s.p., účinného do 30. júna 2016, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 5Cdo/67/2010 zo dňa 9. júna 2010 konštatoval: „Aplikácia ustanovenia § 150 O.s.p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania, a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči účastníkovi a aby neodporovalo dobrým mravom. Ustanovenie § 150 O.s.p. nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 150 O.s.p. preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

21. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 261/2018 konštatoval, že: „Podľa § 257 CSP súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Nevytvára však priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti

nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.“

22. Ustanovenie § 257 CSP je v podstatnom obdobou ustanovenia § 150 ods. 1 veta prvá O.s.p. Dovolací súd preto dospel k záveru, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania je tak súd prvej inštancie ako aj súd odvolací povinný vždy skúmať aj to, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť a náhradu trov konania úspešnej strane sporu nepriznať. Z uvedenej povinnosti potom vyplýva aj povinnosť v odôvodnení rozhodnutia uviesť, či a z akých dôvodov dospel k záveru o existencii okolností hodných osobitného zreteľa alebo ich neexistencii a taký záver odôvodniť.

23. V danej veci odvolací súd uvedeným spôsobom nepostupoval, čím podľa názoru dovolacieho súdu znemožnil dovolateľke - navrhovateľke, aby poznajúc dôvody rozhodnutia súdu, uskutočňovala jej patriace procesné práva (využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom) v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Dovolací súd preto uznesenie odvolacieho súdu v jeho druhom výroku, týkajúcom sa nároku na náhradu trov konania, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP).

24. V ďalšom konaní odvolací súd o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania i konania odvolacieho rozhodne vyššie naznačeným postupom, svoje rozhodnutie riadne odôvodní. Odvolací súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.